

RIGDOM OG EVENTYR – DERFOR KOM POLAKKERNE TIL DANMARK.

En god måde for fattige polske landarbejdere at supplere deres indkomst var ved at drage på sæsonvandring til de noget rigere lande i Vesteuropa. Da sukkerroedyrkingen var den mest arbejdskrævende landbrugsafgrøde i Europa til dato, var der nok arbejde at få som roearbejder.

Allerede i 1840'erne begyndte landarbejdere fra Østeuropa at vandre mod vest som sæsonarbejdere. I midten af 1800-tallet vandrede op mod 300.000 mennesker årligt fra Østeuropa mod det tyske Sachsen for at arbejde som landarbejdere. Dette blev kaldt "*Sachsengängerei*".

Efterhånden rygtedes det i de polske områder, at Danmark var et alternativ til de tyske roemark, og især fra 1904 rejste flere og flere polakker til Danmark. At arbejderne endte i Danmark var ellers mere eller mindre tilfældigt. Flere havde erfaring som sæsonarbejdere hovedsageligt i Tyskland, men også i Sverige eller i Frankrig. Målet var at tjene penge nok til at kunne vende tilbage og købe jord.

De unges eventyr

Men det var ikke kun økonomiske forhold, der drev arbejderne fra øst mod vest. Hovedparten af de polakker, der kom til Danmark var unge mellem 15 og 24 år. En del var også yngre – mellem 10-14 år. Reelt set kan man sige, at der delvist var tale om børnearbejde.

At de unge tog afsted skyldtes naturligvis fattigdom og arbejdsløshed, men også eventyrlyst. Hvad der i 1840erne begyndte som en nødvendighed blev med tiden en del af ungdomslivet – en slags dannelsesrejse. Sæsonarbejde var noget man gjorde. Kun et fåtal kom til Danmark, fordi de var politisk eller religiøst forfulgte.

Et rent slaraffenland

I de polske områder blev det fortalt, at Danmark var et rent slaraffenland, hvor man kunne tjene mange penge. Jacob Sidor som var student og sagførersøn stak af eventyrlyst af hjemmefra som 16-årig for at blive landarbejder først i Tyskland og senere i Danmark. I Tyskland traf Jacob et par fyre, der tidligere havde arbejdet i Danmark.

"De skildrede landet som et rent paradys – let arbejde og høj løn, god mad og flinke mennesker."

Men Danmark langt fra var et paradys lønnen var langt lavere end lovet og arbejdet meget hårdere og mere effektivt. Joseffa Brandis fortæller:

"Foruden malkningen hjalp vi til i huset, og vi sled og slæbte, som vi aldrig tidligere havde prøvet hjemme i Rusland. Vi var meget, meget ulykkelige og længtes hjem, men hjem kunne vi ikke komme [...]. Ville vi hjem, maatte vi selv betale rejsen, og det blev der ikke raad til de første par aar med den usle løn."

Kendt arbejde

Arbejdet i marken var ikke ukendt for de unge polske sæsonarbejdere. Fra både det østrig-ungarske Galizien og de russisk polske områder var polakkerne vant til et hårdt og et fysisk krævende arbejde i landbruget. Langt de fleste kom fra landsbyer med små landbrug, hvor alt arbejde blev udført med håndkraft. Det kunne være at samle sten, tærsk med kæppe og skære korn med håndsejl. Derudover indebar arbejdet også at passe andre landbrugsafgrøder som kartofler og roer. Netop fordi arbejdet var velkendt hjemmefra var den polske arbejdskraft kendt som effektiv.

*I begyndelsen af 1900-tallet foregik der en massiv sæsonvandring af arbejdskraft fra Øst- til Vesteuropa.
Foto: Museum Lolland-Falster.*